

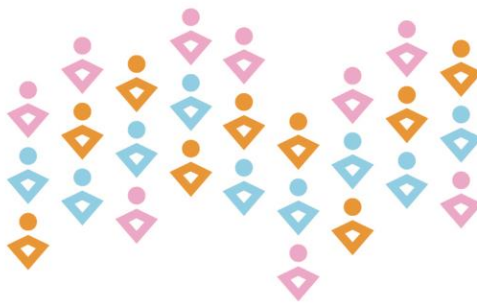

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Sikiöseulonnat

Opas raskaana oleville

Raskauden seuranta ja sikiötutkimukset ovat osa suomalaista äitiyshuoltoa. Niiden tarkoitus on todeta, onko raskaus edennyt normaalisti, sekä saada tietoja mahdollisista riskitekijöistä. Äidit voivat halutessaan osallistua sikiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulontaan. Seulontatutkimukset tehdään varhaisraskaudessa noin raskausviikolla 12 ja keskiraskaudessa noin raskausviikolla 20.

VARHAISRASKAUDEN ULTRAÄÄNITUTKIMUS

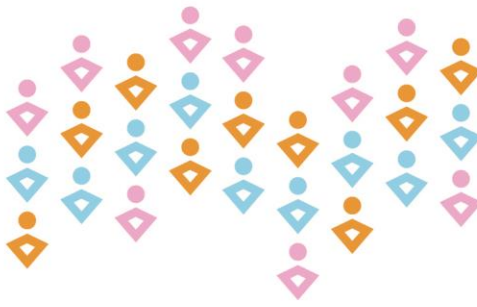
Kaikille raskaana oleville on tarjolla **varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus**, joka tehdään raskausviikolla 10+0 – 13+6. Tämän tutkimuksen päätarkoituksena on varmistaa, että sikiö on elossa, varmentaa raskauden kesto, ja todeta sikiöiden lukumäärä. Suuret ja vaikeat rakennepoikkeavuudet voivat näkyä jo tässä tutkimuksessa.

Varhaisraskauden yleiseen ultraäänitutkimukseen voidaan yhdistää kromosomipoikkeavuuksien seulonta. Tämä ns. **yhdistelmäseulonta** tehdään kaksivaiheisena:

- Neuvola tilaa laboratoriotutkimuksen raskausviikolle 9+0 – 11+6. (Näyte suositellaan otettavaksi raskausviikolla 10.)
- Ultraäänitutkimus suositellaan tehtäväksi raskausviikolla 12+0 – 12+6. Tutkimuksessa mitataan sikiön niskaturvotus (NT).

Yhdistämällä verikoe- ja ultraäänitutkimustulos voidaan tunnistaa ne sikiöt, joiden kromosomipoikkeavuuksien riski on suurentunut. NT-mittaus on mahdollista tehdä raskausviikolle 13+6 asti.

Ultraäänitutkimusta suositellaan tehtäväksi, vaikka et haluaisi osallistua yhdistelmäseulontaan.

Jos raskaus on pidemmällä eikä yhdistelmäseulontaa voida tehdä, on mahdollista osallistua **toisen raskauskolmanneksen veriseulontaan** raskausviikolla 15+0 – 16+6.

TAI

Nykyisin tämä seulontatapa on enää harvoin käytössä. Sen sijaan otamme äidin verinäytteen ja siitä tehtävällä NIPT tutkimuksella voimme poissulkea sikiön 21, 18 ja 13 trisomiat.

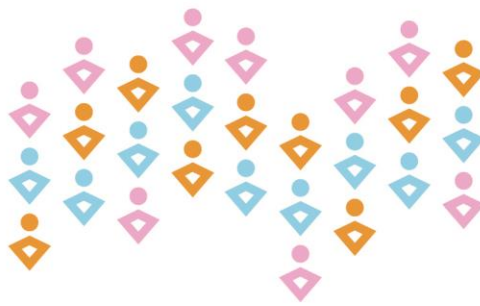
Raskaana olevan verinäytteeseen perustuvia seulontamenetelmiä ei voida käyttää kaksos- eikä muissa monisikiö-raskauksissa. Sikiöiden niskaturvotus voidaan kuitenkin mitata.

Ensimmäisen äitiysneuvolakäynnin jälkeen neuvolan terveydenhoitaja tekee lähetteen ultraäänitutkimukseen Etelä-Karjalan keskussairaalan äitiyspoliklinikalle, jonne äiti voi itse tilata ajan, p. 05 352 5681 arkisin klo 13–14.30.

Mitä niskaturvotus- ja veriseulonnassa tutkitaan?

Alkuraskauden kromosomiseulonnoissa arvioidaan 21-trisomian (Downin oireyhtymä) ja 18-trisomian (Edwardsin oireyhtymä) riskiä. Äidin verestä tehtävillä seulontatesteillä pyritään löytämään juuri nämä kromosomipoikkeavat raskaudet. Istukan erittämät hormonit ja valkuaisaineet (PAPP-A ja HCG) voivat olla poikkeavat tällaisessa raskaudessa.

Ultraäänitutkimuksen yhteydessä seulotaan myös sikiön rakennepoikkeavuuksia. Lisäksi äidit, joilla todetaan matalan PAPP-A-hormonipitoisuus, kutsutaan kasvukontrolliin äitiyspoliklinikalle keskiraskaudessa.

Yhdistelmäseulonta löytää noin 80 % tavallisimmista kromosomipoikkeavuuksista. Koska seulonta perustuu riskiarvioon, normaaleista seulontalöydöksistä huolimatta vastasyntyneellä lapsella voidaan todeta syntymän jälkeen kromosomi- tai rakennepoikkeavuus (väärä negatiivinen löydös seulonnassa). Vastaavasti seulonnassa voi herätä epäily poikkeavuudesta, vaikka lapsi on terve (väärä positiivinen löydös seulonnassa).

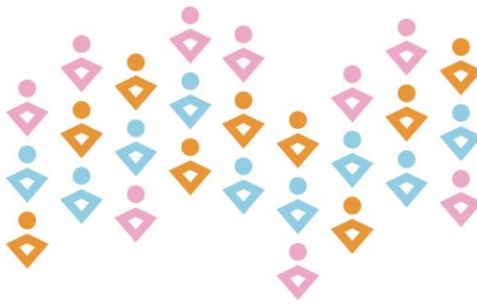
Mitä poikkeavan tuloksen jälkeen?

Jos yhdistelmäseulonnassa riskiluku todetaan lievästi suurentuneeksi, äidille tarjotaan neuvonnan jälkeen mahdollisuutta osallistua **NIPT-tutkimukseen** (Non-Invasive Prenatal Testing). NIPT perustuu äidin veressä olevan sikiöperäisen DNA:n määrittämiseen. Tutkimus löytää 99 prosenttia 21-trisomiaraskauksista, noin 95 prosenttia 18-trisomiaraskauksista, sekä noin 80 prosenttia 13-trisomiaraskauksista. Poikkeava tulos varmistetaan istukka- tai lapsivesinäytteellä. Näyte otetaan neulanpistolla vatsanpeitteiden läpi ultraäänitutkimuksen yhteydessä. Näytteenottoon liittyy noin 0,5–1,0 prosentin keskenmenoriski.

Istukkanäytetutkimus voidaan tehdä 12. raskausviikon jälkeen sikiölääkätieteen keskuksessa Helsingin Yliopistollisessa keskussairaalassa ja **lapsivesitutkimus** raskausviikon 15+0 jälkeen Etelä-Karjalan keskussairaalan äitiyspoliklinikalla.

Niskaturvotus- ja veriseulontaan osallistuminen on vapaaehtoista.

Seulontatutkimusten tulokset ovat onneksi useimmiten normaaleja. Tuloksen suurentunut riski voi myös osoittaa sikiöllä olevan poikkeavuuden, jolloin jatkotutkimukset ovat mahdollisia äidin niin toivoessa. Tulosten selvittyä eteen voi tulla jopa valintatilanne raskauden jatkamisesta tai keskeyttämisestä.

Osallistumisen kannalta on ratkaisevaa, haluavatko vanhemmat tietää mahdollisesta sikiön poikkeavuudesta. Toisaalta tieto poikkeavuudesta voi olla tärkeä ja merkityksellinen, kun mietitään lapsen jatkohoitoa syntymän jälkeen. Äidillä on oikeus muuttaa mielipidettään osallistumisen suhteen missä tahansa seulonnan vaiheessa.

Seulontatutkimuskäynnit ovat maksuttomia. Äitiyspoliklinikan lääkärin käynnit ovat maksullisia.

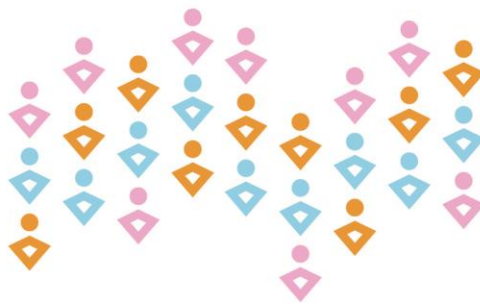
Lisätietoa saa tarvittaessa Etelä-Karjalan keskussairaalan äitiyspoliklinikalta, p. 05 352 5260 ma – pe klo 8 – 9.

Seulontatutkimukseen vaikuttavia tekijöitä

Sikiön asento voi joskus hankaloittaa tutkimuksen tekemistä. Jos kohdussa on kaksi tai useampi sikiö, ultraäänitutkimus vaatii enemmän aikaa ja on usein haasteellisempaa.

Ylipaino heikentää näkyvyyttä, sillä ultraääniaalto läpäisee huonommin rasvakudosta, vaikeuttaa itse tutkimuksen tekemistä sekä heikentää ultraäänen luotettavuutta. Napakorut pitää poistaa tutkimuksen ajaksi, sillä ne voivat vaurioittaa ultraääniantureita. Virtsarakko on hyvä tyhjentää ennen tutkimusta.

Ultraäänitutkimus vaatii erityistä tarkkaavaisuutta, joten puolisoa tai tukihenkilöä lukuun ottamatta muut henkilöt eivät voi olla läsnä tutkimustilanteessa. Lapset eivät pääse mukaan tutkimukseen.

RAKENNEULTRAÄÄNITUTKIMUS

Raskaana olevilla on mahdollisuus osallistua **rakenne-ultraäänitutkimukseen** vaikeiden rakennepoikkeavuuksien selvittämiseksi raskausviikolla 18+0 – 21+6 tai 24+0 jälkeen.

Tutkimuksen tavoitteena on todeta sikiön merkittävät rakennepoikkeavuudet. Useita rakennepoikkeavuuksia on mahdollista hoitaa syntymän jälkeen. Toisinaan havaitut poikkeavuudet vaativat useampaa tutkimuskertaa joko sairaalassamme tai sikiölääkätieteen keskuksessa Helsingissä. Uusintakäyntien tarkoituksena on selventää rakennepoikkeavuuden laatua ja syytä sekä arvioida raskauden tulevaa kulkua ja syntyvän lapsen ennustetta. Perhe ja viime kädessä raskaana oleva päättää, miten tutkimustulokset vaikuttavat raskauden etenemiseen.

Raskausviikon 23+6 jälkeen raskautta ei voida enää keskeyttää sikiön poikkeavuuden perusteella. Rakennepoikkeavuuksien toteaminen voi kuitenkin auttaa syntyvän lapsen hoidon suunnittelussa. Raskaana olevalle ja hänen perheelleen järjestetään mahdollisuus keskustella löydöksestä ja sen merkityksestä lääkärin, tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden ja tukihenkilöiden kanssa. Sairaan tai vammaisen lapsen saaneet perheet selviytyvät usein paremmin kuin ennalta arvioivat. Lapsi tuo aina elämään sekä iloa että haasteita.

Lisätietoja:

Naistalo.fi – [Ultraäänitutkimukset ja sikiöseulonnat](#)

stm.fi – [Sikiöseulonnat - Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö \(stm.fi\)](#)

Ota yhteyttä!

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo

Valto Käkelän katu 3

53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000

Faksi 05 352 7800

etunimi.sukunimi@ekhva.fi

www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1

Ajanvaraus sikiöseulontoihin arkisin klo 13.00 – 14.30,

p. 05 352 5681

Etelä-Karjalan keskussairaala

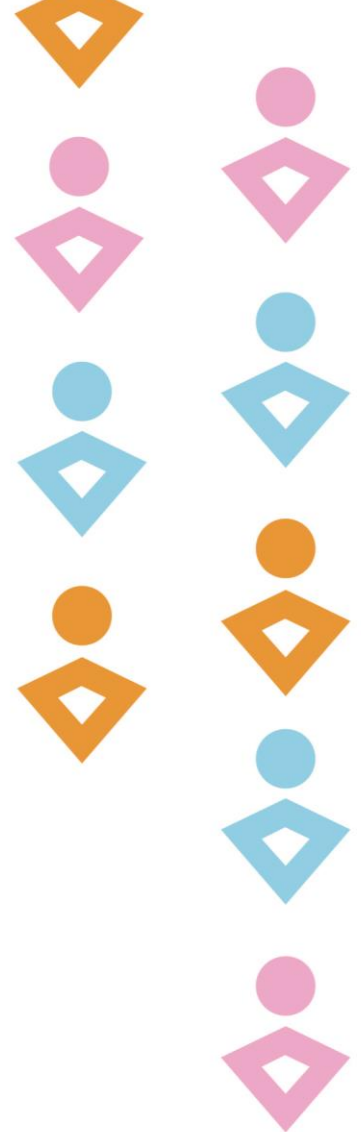
Valto Käkelän katu 1

53130 Lappeenranta

www.ekhva.fi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

5/2024